

nhìn thấy cái mũi to của bà ấy? Bạn có thấy chiếc khăn trùm đầu của bà?

Nếu chúng ta trực tiếp nói chuyện với nhau, chúng ta có thể cùng mô tả, thảo luận, trao đổi về những gì chúng ta nhìn thấy trong bức tranh ấy. Nhưng chúng ta không thể làm được điều đó, vì vậy bạn hãy lật đến *hình 3* (trang 72) và quan sát thật kỹ bức vẽ này, rồi trở lại nhìn *hình 2* một lần nữa. Bạn đã nhận ra bà lão trong bức vẽ này chưa?

Lần đầu tiên tôi được thực hiện bài tập thử nghiệm này là tại Khoa Kinh doanh của trường Đại học Harvard cách đây nhiều năm. Vị giáo sư dạy chúng tôi lúc ấy đã dùng phương pháp này để chứng minh một cách rõ ràng và thuyết phục rằng hai người có thể có hai cái nhìn khác nhau về cùng một sự vật, và cả hai đều đúng. Đây không phải là vấn đề lô-gic, mà là vấn đề tâm lý học.

Ông đem vào lớp học một tập các bản vẽ lớn vẽ cô gái trẻ như bạn nhìn thấy ở *hình 1* (trang 44) và vẽ bà lão như *hình 3* (trang 72). Ông chia lớp học làm hai nhóm, nhóm 1 nhận hình vẽ cô gái trẻ, nhóm 2 nhận hình vẽ bà lão, và yêu cầu chúng tôi xem kỹ bức vẽ nhận được trong vòng mười giây, sau đó, úp xuống bàn. Đoạn, ông chiếu lên màn ảnh *hình 2* (trang 47), và yêu cầu cả lớp mô tả những gì họ nhìn thấy trên hình vẽ đó. Và kết quả là hầu hết những người ở nhóm 1 đều cho rằng đã nhìn thấy hình ảnh một cô gái trên hình chiếu, còn nhóm 2 thì nhìn thấy một bà lão trên màn ảnh. Tiếp đến, vị giáo sư yêu cầu đại diện hai nhóm mô tả những gì đã nhìn thấy và một cuộc tranh luận khá gay gắt đã diễn ra. Một bên nói rằng: “Cô ấy không quá 20 hay 22 tuổi, xinh xắn và đáng yêu”, còn một bên thì khẳng khái: “Bà ấy phải hơn 70, có lẽ 80 tuổi, già nua và xấu xí.”.